ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

วิธีการและเครื่องมือในการศึกษา

ประเภทข้อมูล	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้
1. ศึกษาบริบททั่วไปของชุมชน -ข้อมูลทั่วไป,ระบบสังคมชุมชน, ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน,การก่อตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงด้ง	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสภายในชุมชน ชาวบ้าน	การสัมภาษณ์ การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ	แนวทางการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ศึกษา
2. ศึกษากระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มอนุรักษ์เวียงด้ง -การทำกิจกรรม,การแลกเปลี่ยนข้อมูลภายในและภายนอกกลุ่ม, วิธีการเรียนรู้องค์ความรู้ภายนอกชุมชน,การเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวความรู้ระหว่างสมาชิก, กระบวนการหลอมรวมและการประยุกต์ใช้ความรู้ของกลุ่มฯ	-ผู้นำทางด้านความคิด 2 คน -ผู้นำทางด้านทำกิจกรรม 2 คน -ผู้นำในการระดมสมาชิกภายในและภายนอกกลุ่ม 2 คน -สมาชิกที่ร่วมก่อตั้งกลุ่ม 2 คน -สมาชิกที่เข้ามาใหม่ 2 คน -สมาชิกเพศชาย 2 คน -สมาชิกเพศหญิง 2 คน	การสัมภาษณ์ การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ	แนวทางการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ศึกษา
3. การบริหารจัดการองค์กรที่มีผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรชุมชน	พระสงฆ์ ผู้อาวุโสภายในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มและแกนนำของกลุ่ม	การสัมภาษณ์ การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ	แนวทางการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ศึกษา
4. ศึกษากระบวนดำเนินการสร้างองค์ประกอบ สาระ วิธีการปฏิบัติ ผลที่เกิดขึ้นของแต่ละกิจกรรม	พระสงฆ์ ผู้อาวุโสภายในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มและแกนนำของกลุ่ม	การสัมภาษณ์ การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ	แนวทางการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ข

แผนงานโครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วยภูมิปัญญาชาวบ้านลุ่มน้ำฝาง

1. กิจกรรมค่ายฝึกอบรมเยาวชนอาสาสมัครพิทักษ์ป่าลุ่มน้ำฝางรุ่นที่ 1

1.1 รายละเอียดกิจกรรม

1. วิทยากรชาวบ้านบรรยายเรื่องประวัติลุ่มน้ำฝาง

2. วิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากกรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมบรรยายให้ความรู้เรื่องการรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมดิน น้ำ ป่า แก่เยาวชน

3. วิทยากรชาวบ้าน (คนเฒ่าคนแก่ในพื้นที่) บรรยายให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการจัดการป่าโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. เรียนรู้ในแต่ละฐาน

ฐานที่ 1 เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ฐานที่ 2 เรื่องวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการฐานทรัพยากร

ฐานที่ 3 เรื่องสุขภาพกับสิ่งแวดล้อม (กลางคืน) เล่นรอบกองไฟ

1. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอกิจกรรมเชิงอนุรักษ์

2. กิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การบริหารจัดการป่าโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. เพื่อให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้และเข้าใจเห็นคุณประโยชน์ของป่า ตระหนัก รักหวงแหนรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ

3. เพื่อให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก

4. เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม องค์กร ภาคี เครือข่ายอนุรักษ์พิทักษ์ป่าลุ่มน้ำฝาง

1.3 เป้าหมาย

ประชาชนคนท้องถิ่นที่ อาศัยอยู่ในพื้นที่ทั้งสามอำเภอมีสุขภาพดี มีสิ่งแวดล้อมที่ดี (ดินดี น้ำดี ป่าดี อากาศดี) มีรายได้มั่นคงเพียงพอ มีสิทธิในการใช้ประโยชน์และการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บริหารจัดการที่ดิน น้ำ ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ และอาหารธรรมชาติโดยองค์กรชุมชนรวมทั้งปลอดการใช้สารเคมีทั้งสามอำเภอ

1.4 กลุ่มเป้าหมาย

เยาวชนในพื้นที่ลุ่มน้ำฝาง 3 อำเภอ ฝาง แม่อาย ไชยปราการ จำนวน 150 คน (อำเภอละ 50 + วิทยากร 10 คน)

1.5 วิธีการ

1. ประสานกลุ่มคนในพื้นที่ประชุมร่างกำหนดการจัดงาน/ประชุมร่วมหน่วยงานรัฐในแต่ละพื้นที่ กำหนดวัน เวลา สถานที่

2. ประสานกรมฯ แจ้งกำหนดการ

3. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

4. ประชุมร่วมกรมฯ ปรับรูปแบบงาน/งบประมาณ

5. เตรียมพื้นที่จัดงาน

1.5 ระยะเวลาสถานที่

(ครั้งที่1) อำเภอฝางวันที่ 28-29 มกราคม 2551 ณ ป่าอนุรักษ์ดอยธาตุ (เวียงด้ง) ดงแม่หลักหมื่น ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

(ครั้งที่2) อำเภอแม่อายวันที่ 29-30 มีนาคม 2551 ณ ป่าอนุรักษ์บ้านสันป่าข่า ตำบลแม่สาว อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

(ครั้งที่3) อำเภอไชยปราการวันที่ 29-30 เมษายน 2551 ณ ป่าอนุรักษ์บ้านหัวฝาย ตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

2. กิจกรรมบวชป่า สืบชะตาแม่น้ำ

2.1 รายละเอียดกิจกรรม

1. พิธีกรรมทางศาสนา

2. ตีกลองสะบัดชัยดนตรีพื้นเมืองแห่สะล้อ ซอ ซึง

3. เยาวชนและผู้เข้าร่วมช่วยกันเอาผ้าเหลืองมัดต้นไม้

4. ประกวดการวาดภาพของเยาวชนในแต่ละพื้นที่ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

2.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อป้องกัน รักษา ฟื้นฟู อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีของชุมชนท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2. เพื่อปลุกจิตสำนึกของคนในชุมชนกับการจัดการทรัพยากรป่า

3. เพื่อป้องกันการขยายพื้นที่การทำพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยวขนาดใหญ่รุกคืบเขตป่า

4. เพื่อรักษาแหล่งอาหาร แหล่งเรียนรู้ห้องครัว โรงพยาบาลชุมชนไว้

5. เพื่อรวมพลังของคนท้องถิ่นในความร่วมมือแก้ไขปัญหาของชุมชน

6. เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับภาคีเครือข่ายฯ ทั้งในและนอกพื้นที่

2.3 เป้าหมาย

คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ดีกิน สิ่งแวดล้อมดี ทรัพยากรธรรมชาติดี สุขภาพกาย จิตใจ จิตวิญญาณ สังคมดี สามัคคีในหมู่คณะไม่เอาเปรียบกัน ช่วยเหลือเกื้อกูล ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข

2.4 กลุ่มเป้าหมาย

เยาวชนและคนที่สนใจในพื้นที่ลุ่มน้ำฝาง 3 อำเภอ ฝาง แม่อาย ไชยปราการ

2.5 วิธีการ

1. ประสานกลุ่มคนในพื้นที่หน่วยงานรัฐ ประชุมร่างกำหนดการจัดงาน

2. ประสานกรมฯ แจ้งกำหนดการ

3. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

4. ประชุมร่วมกรมฯ ปรับรูปแบบงาน / งบประมาณ

5. เตรียมพื้นที่จัดงาน

2.6 ระยะเวลาสถานที่ (ดำเนินกิจกรรมครั้งละ 1 วัน)

(ครั้งที่ 1) อำเภอฝางเดือนกุมภาพันธ์ 2551 ณ ป่าเวียงด้ง (ดงแม่หลักหมื่น)

(ครั้งที่ 2) อำเภอแม่อายเดือนมีนาคม 2551 ณ ป่าสันห้าง

(ครั้งที่ 3) อำเภอไชยปราการเดือนเมษายน 2551 ณ ป่าตำบลศรีดงเย็น

3. กิจกรรมฝายแม้ว + เลี้ยงผีฝาย (check dam)

3.1 รายละเอียดกิจกรรม

1. พิธีกรรมเลี้ยงผีฝาย

2. ตีกลองสะบัดชัย ดนตรีพื้นเมืองแห่สะล้อ ซอ ซึง

3. เยาวชนและผู้เข้าร่วมช่วยกันทำฝายแม้ว

4. ประกวดการทำฝายแม้วที่สมบูรณ์ แข็งแรง และสวยงามที่สุด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อป้องกัน รักษา ฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า วัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อของชุมชนท้องถิ่น

2. เพื่อสร้างความชุ่มชื้นในดินและชะลอการไหลหลากของน้ำ

3. เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ทางการเกษตรในฤดูแล้ง

4. เพื่อรวมพลังความสามัคคีของคนในชุมชนท้องถิ่นลุ่มน้ำฝาง

5. เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับภาคีเครือข่ายฯ ทั้งในและนอกพื้นที่

3.3 เป้าหมาย

คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.4 กลุ่มเป้าหมาย

เยาวชนและคนที่สนใจในพื้นที่ลุ่มน้ำฝาง 3 อำเภอ ฝาง แม่อาย ไชยปราการ

3.5 วิธีการ

1. ประสานกลุ่มคนในพื้นที่/หน่วยงานรัฐประชุมร่างกำหนดการจัดงาน

2. ประสานกรมฯ แจ้งกำหนดการ

3. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

4. ประชุมร่วมกรมฯ ปรับรูปแบบงาน/งบประมาณ

5. เตรียมพื้นที่จัดงาน

3.6 ระยะเวลาสถานที่ (ดำเนินกิจกรรมครั้งละ 1 วัน)

(ครั้งที่ 1) อำเภอฝางเดือนมกราคม 2551 ณ ป่าอนุรักษ์ (เวียงด้ง) ดงแม่หลักหมื่น

(ครั้งที่ 2) อำเภอแม่อายเดือนกุมภาพันธ์ 2551 ณ ป่าอนุรักษ์บ้านสันห้าง

(ครั้งที่ 3) อำเภอไชยปราการเดือนเมษายน 2551 ณ ป่าอนุรักษ์ตำบลศรีดงเย็น

4. กิจกรรมมหกรรมจุ๋มนุมคนฮักสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำฝาง

4.1 รายละเอียดกิจกรรม

1. กลองสะบัดชัย แห่ดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซอ ซึง

2. เวทีใหญ่นำเสนอปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของแต่ละพื้นที่

3. ปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการ หน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน ที่เกี่ยวข้องร่วมวิเคราะห์ปัญหาทางออก

4. ซุ้มสินค้าพื้นเมืองจากกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอื่น ๆ ถั่วเน่า ผักอินทรีย์ ส้มอินทรีย์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5. ซุ้มนิทรรศการระบบเหมืองฝายจำลอง

6. ซุ้มความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชนท้องถิ่น

4.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อระดมปัญหาสิ่งแวดล้อมจากแต่ละพื้นที่มาวิเคราะห์หาทางออกร่วมกัน

2. เพื่อรวมพลังคนลุ่มน้ำฝางร่วมกันป้องกันทรัพยากรสิ่งแวดล้อมโดยยึดชุมชนเป็นหลัก

3. เพื่อให้เยาวชนคนรุ่นใหม่มีส่วนร่วม รับรู้เข้าใจตระหนักในสภาพปัญหาของตนเองและเรียนรู้กระบวนการเพื่อหาทางออกร่วมกัน

4. เพื่อค้นหาแกนนำธรรมชาติด้านการอนุรักษ์และถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น

5. เพื่อเชื่อมร้อยระหว่างกลุ่ม องค์กร เครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่

6. เพื่อพิทักษ์ รักษาปกป้องผืนป่าลุ่มน้ำฝาง

4.3 เป้าหมาย

มีป่า มีน้ำ มีความหลากหลายทางชีวภาพแกนนำทางธรรมชาติเพิ่มขึ้น เยาวชนมีส่วนร่วมเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดองค์ความรู้ขึ้นในชุมชน ชาวบ้านสามารถจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้โดยชุมชน เกิดความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรแบบมีส่วนร่วม

4.4 กลุ่มเป้าหมาย

เยาวชน ชาวบ้านองค์กรรัฐ เอกชน ผู้ที่สนใจทั้งในและนอกพื้นที่ลุ่มน้ำฝาง 3 อำเภอ ครั้งละประมาณ 400 คน

4.5 วิธีการ

1. ประสานกลุ่มคนในพื้นที่ / หน่วยงานรัฐประชุมร่างกำหนดการจัดงาน

2. ประสานกรมฯ แจ้งกำหนดการ

3. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

4. ประชุมร่วมกรมฯ ปรับรูปแบบงาน / งบประมาณ

5. เตรียมพื้นที่จัดงาน

4.6 ระยะเวลาสถานที่ (ดำเนินการปีละ 4 ครั้ง)

ครั้งที่ 1 เดือนมีนาคม 2551

ครั้งที่ 2 เดือนมิถุนายน 2551

ครั้งที่ 3 เดือนกันยายน 2551

ครั้งที่ 4 เดือนธันวาคม 2551

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ค

รูปภาพกิจกรรมกลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงด้ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล พระพิชิตชัย มิพิมล

วัน เดือน ปีเกิด 11 มีนาคม 2524

ประวัติการศึกษา

2548 น.ธ. เอก ม.6 ปริญญาตรีพุทธศาสตร์บัณฑิต
(ครุศาสตร์ เอกการสอนจริยศึกษา: เกียรตินิยม)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

2551 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน

- พระวิทยากรอบรมสามเณรภาคฤดูร้อนประจำตำบลดอนแก้ว
อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
- พระวิทยากรอบรมค่ายคุณธรรมสำนักศาสนศึกษาวัดพระนอน
อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
- ผู้ช่วยเจ้าอาวาสฝ่ายการศึกษาและเผยแผ่วัดพระนอน
อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
- ครูสอนพระปริยัติธรรมวัดพระนอน อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
- พระวิทยากรอบรมสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงใหม่
- ครูสอนศีลธรรมในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่
- พระวิปัสสนาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
- เลขานุการวัดพระนอน(ขอนม่วง) อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved